

ANCHETĂ: EXILUL ROMÂNESC

Radu-Anton Maier - pictor, grafician, desenator și ilustrator, reprezentat de bază al generației explozive din România anilor '60 - aparține elitei celor mai importanți artiști plastici din România, cu distincte inflexiuni pe scena artistică internațională.

Exponent al postavangardismului românesc, artistul - ca nimeni altul din generația sa - introduce la baza propriului univers artistic semnificante laitmotive onirice și pendulează constant între universuri arhetipale, permanent conturbate de lumi vizionare, care generează adevărate metafore narative.

Expoziții personale și de grup (selectiv)

1957 Leningrad; 1958 Kiev; 1960 Cluj; 1963 București; 1964 Perugia, Italia; 1968-1974 Berna, Elveția; München, Esslingen, Regensburg și Heilbronn, Germania; 1967 Cluj; 1974 Mannheim, Germania; 1974 Gundelsheim, Germania; 1974-1980 Große Deutsche Kunstausstellung, München, Germania; 1976 Essen, Germania; 1977 New York, USA; 1976-1980 Künstlergilde Esslingen, Germania; 1979-1981 Galerieile Antares, München, Germania; 1983 Lincoln Gallery, New York, USA; 1986 Galeria Castelului Ismaning, München, Germania; 1988 Galerie pro Arte, München, Germania; 1989-1990 Regierung von Oberbayern, München, Germania; 1997-1998, 2007, 2003 Muzeul Național de Artă, Cluj; 2001 Muzeul Brukenthal, Sibiu; 2005 Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica, Veneția, Italia; 2005, Casa Vernescu, București; 2008 Galeria Frezia, Dej; 2010, 2012 Galeria Raduart, Fürstfeldbruck, Germania; 2014 Galeria Consulatului Român din München, Germania; 2014 Muzeul Național de Artă, Cluj.

Muzee și galerii (selectiv)

Un considerabil număr de lucrări se află în muzee, galerii și colecții particulare din România, Germania, Italia, Anglia, Suedia, Austria, Franța, Australia, Brazilia, Ungaria, SUA.

Premii și distincții (selectiv)

1999 - Cetățean de onoare al Municipiului Cluj-Napoca, 2000 Marele Premiu pentru Pictură, ASLA, Oradea, 2003 Ordinul Cavaler al Artelor, ASLA, Oradea.

Este perioada în care tânărul artist, odată stabilit în Bavaria, se va dedica cu intensitate studiului și redării vestigiilor din întreaga zonă mediterană începând cu Italia, continuând cu Spania și Grecia, serie care se va încheia cu Turcia, Tunisia și Egipt. Valorificarea trecutului arhitectonic și transformarea permanentă a acestuia într-un element stilistico-mesager se regăsesc în ciclurile „Magna Graecia”, „Vestigium de Profundis” și „Nymphaeum”.

Radu devine din ce în ce mai cunoscut în Europa; începând cu anii '80 este sistematic invitat la „Große Kunstausstellung” din München; paralel i se organizează expoziții personale și de grup în Germania, Austria, Elveția, Franța, iar mai târziu va expune cu deosebit succes în Brazilia, Belgia, Suedia și în New-York/USA, în sălile vestitei Lincoln-Gallery.

Din 1990, își mărește substanțial spațiul de desfășurare; compozițiile pictorului se întind pe dimensiuni de ca. 1,5-2 m lățime, schimbare ce intensifică efectul obținut prin suprapunerea culorilor de ulei, cu cele de origine acrilică, aplicate cu finețe, strat cu strat, cu ajutorul airbrush-ului.

Monumentalitatea tablourilor câștigă în intensitate pe măsură ce artistul re-aduce în prim-plan elementele de bază ale arhitecturii – simbolizând colonade, ogive, arcade - ca laitmotive compoziționale. Întreaga orchestrație cromatică câștigă în dramatism odată cu regizarea multipunctică a luminii, dirijată, de obicei, din mai multe surse divers orientate și

intensificate. Reprezentative pentru această serie sunt ciclurile de tablouri „Am Strand”, „Astrum III”, „Tramonto blu”, „Donaudelta III”. Multitudinea structurilor spațiale este subliniată consecvent prin reflexii și ogindiri în apă, conturbate deseori de o ceață de diverse intensități, concentrate în lanțuri de universuri paralele, proiectate în infinit.

Radu a reluat legăturile cu România abia după 1990 și a expus periodic în muzeele și galeriile de artă din întreaga țară. La Cluj a avut cel puțin 7 expoziții personale, dintre care majoritatea la Muzeul Național de Artă, evenimente artistice culminate în 1999 cu decernarea titlului de „Cetățean de Onoare al Municipiului Cluj-Napoca” „pentru meritele sale la sporirea renumelui și prestigiului plasticii clujene și românești în lume”. A fost prezent și la Muzeul „Bruckenthal” din Sibiu (2001), de asemenea interesat de pictura lui Radu. La București, în incinta Casei Predescu (2006) și în repetate rânduri în sălile galeriei „Frezia” din Dej, a avut mai multe expoziții personale, încadrând cele mai semnificative lucrări ale artistului. Un număr reprezentativ de tablouri ale pictorului clujean se află în galerii și muzee din întreaga lume.

După 1990, ancorat activ în viața culturală bavareză, pictorul stabilește și consolidează în continuare solide punți culturale între Germania și România, implicit între Ardeal și Bavaria.

În propria galerie de artă RADUART (www.raduart.de), înființată în 2010 în Fürstfeldbruck, lângă München, organizează mai multe expoziții personale și de grup, se angajează în intensificarea conexiunilor și în descoperirea similitudinilor între comunitatea sașilor, a ungarilor, a șvabilor și bineînțeles a românilor din Transilvania, organizând deja o serie de expoziții cu o tematică corespunzătoare, incluse în proiectul artistic „Künstler aus Siebenburgen”. Ținând seamă de sistematica prezență a artistului, după 1990, pe scena românească a artelor plastice, implicit cea clujeană, Radu este considerat în continuare o verigă importantă în dezvoltarea relațiilor dintre artiștii din Germania și România, Ardeal și Bavaria. →

NICOLAE BĂCIUȚ

1. Exilul a rupt, geografic, familii în două – o parte a rămas în țară, cealaltă s-a stabilit „dincolo”. Ce suferințe particulare ale acestei rupturi aduce exilul? Indiferent de motivele lui?

2. Care sunt vămile exilului? Ce praguri sunt mai greu de trecut de către un exilat/emigrant?

3. E diferit modul de asumare și manifestare a exilului românesc, comparat cu exilanții/emigranții altor țări europene? Nu doar din perioada comunistă, ci și înainte și după aceasta!

4. Ce șanse are scriitorul român care pleacă în exil/emigrație? Dar omul de știință? Dar omul fără pretenții intelectuale, fără mari nevoi culturale?

5. Cum se poate afirma profesional, social, un exilat/emigrant?

6. Ați resimțit discriminarea, din perspectiva condiției de exilat/emigrant?

7. Ce loc ocupă credința în exil/emigrație? Dar prietenii?

8. Ce perspective are ecumenismul în armonizarea relațiilor dintre exilați/emigranți și populația țărilor gazdă?

9. Care e diferența între exilații ideologici și cei economici, ca să etichetez așa pe cei care s-au exilat din motive de conștiință, față de cei care s-au exilat/au emigrat din nevoi materiale.

10. Ce-l poate face, cu adevărat, fericit pe un exilat/emigrant?

11. Cum se poate pierde identitatea etnică în exil/emigrație?

12. E integrarea exilaților/ imigranților o problemă insolubilă? Cum sunt priviți cei care-și caută o altă patrie?

13. Care ar putea fi, pentru un exilat, înțelesurile dictonului latin „*ubi bene, ibi patria*”!

14. Cum se vede țara natală din exil? Cum se raportează imigrantul la țară, la valorile ei? La neîmplinirile ei? La așteptările ei?!

15. Cine, de ce s-ar reîntoarce din exil/emigrație în patria mamă?

16. Ce compromisuri nu poate evita un român care alege să emigreze?

17. Ce mai înseamnă pentru el patriotismul, naționalismul?

Radu-Anton Maier:

1. Pentru un pictor pachetul de „suferințe”, amintit mai sus, are o extindere cu conotații și implicări variate, pe sectoare multiple - sectoare care se adaugă la cele deja amintite în alte anchete similare; desigur că părăsirea țării, a familiei, a unui mediu armonios, alcătuit din

colegi de breaslă, profesori, critici de artă și, nu în cele din urmă, din amatori & admiratori ai propriilor creații, produc conturbări adânci în existența unui artist.

Unui artist plastic din România anilor 67 - la vârsta de 33 de ani - i se oferea o platformă materială care-i asigura un minimum de existență, cu condiția unei alinieri totale (și fără lacune!) la „îndrumările” și „dispozițiile” unui sistem, care nu știa ce-i in-

Radu-Anton Maier, „Amforă”

dulgența față de „deviatori”.

Subsemnatului i s-a acoperit cu var (peste noapte!) o frescă de 42 mp., în holul cinematografului „Republica” (Cluj-Napoca) - cu 24 de ore înaintea inaugurării acestuia. Secretarul General al Partidului din capitala Ardealului a decretat că fresca ar conține „*elemente simbolice, periculoase și dușmănoase clasei muncitoare*”. În aceste condiții, Clujul, Ardealul și, prin extindere, România au devenit - pentru mine - zone ale unei patrii greu locuibile.

2. Pentru un om al artelor - dacă nu e tocmai scriitor, ziarist, actor sau crainic - limba străină nu este un obstacol semnificativ sau dificil de înșușit; pictorii, muzicienii, dansatorii sau balerinii posedă un limbaj care găsește o acceptanță relativ unanimă, într-un timp destul de scurt.

Alte „obstacole” - cum ar fi cele din domeniul mentalității, al respectului om față de om, al convențiilor, al obligațiilor, al spiritului de datorie sau al valorilor general-umane și - nu

în cele din urmă - al unei elementare discipline la un loc de muncă nou, sunt sectoare în care mulți dintre cei veniți din Balcani necesită o oarecare adaptabilitate.

3. Prin forța împrejurărilor, așa-zisa barieră lingvistică era mai ușor de surmontat pentru „exilați” din România sau, prin extindere, pentru majoritatea „azilanților”, mai cu seamă dacă veneau din zone unde, pe lângă limba maternă, se vorbea și cea germană; în Germania de Sud și, mai ales, în Bavaria, unde au apărut masive dificultăți în recepționarea și integrarea Sârbilor, Croaților, Cosovarilor - se făcea o anumită selecție în acordarea drepturilor de ședere permanentă; „refugiații” din România au întâmpinat o severitate maximă în acordarea mai sus-amintitelor vize. Lucrurile s-au schimbat însă radical, de când România a devenit membră UE.

4. În sensul întrebării de mai sus, trebuie stabilit ce se înțelege în România și ce se înțelege la noi prin cuvântul **exil**, deoarece un scriitor din Palestina, Kenia sau Columbia, urmărit și asuprit, care „**s-a exilat**” în Germania, poate dobândi statutul unui **refugiat politic**; un scriitor român, care vine dintr-o țară membră UE și NATO bineînțeles că are alte libertăți de acțiune.

5. Necesitatea de integrare constituie un pas esențial în afirmarea profesională a exilatului. Primul pas în realizarea acesteia se manifestă prin străduința de a învăța limba țării adoptive și - în același timp - prin preluarea (fără rezerve) a patrimoniului cultural, social și politic al acesteia.

6. Nu, deloc.

7. În acest sens, pot să vorbesc doar despre Bavaria/Germania, unde mă aflu din 1967; în sudul acestei țări, triumhiul **credință-religie-biserica** este foarte pronunțat și prevăzut cu puternice rădăcini teritoriale, istorice și naționale. De remarcă este și absoluta toleranță față de alte religii, ne-creștine.

Legăturile de prietenie - dacă există - sunt de regulă durabile însă, de multe ori, pe un fundal de interes comun. →

8. Perspectivile au existat încă din secolul trecut, iar rolul tuturor bisericilor - mă refer la cele 3 mari din Germania - a fost și este atât voluminos, cât și pozitiv; pe mai multe planuri există o activitate de ajutor reciproc, nu numai financiar-material, ci și ecumenic, între bisericile catolică, evanghelică și ortodoxă.

9. Aici e necesară o diferențiere ceva mai fină. O asemenea întrebare este ușor diversificată, dacă ne referim doar la România; în timpul dictaturii comuniste nu se putea face o deosebire netă între exilații ideologici și cei economici; în limbajul uzual, cam toți - inclusiv eu - erau *criminali* care *și-au părăsit Țara* sau, mai exact, niște **transfugi**.

10. Dacă-i un om al artei - răspândirea largă a propriilor lucrări și, desigur, o recunoaștere internațională vastă a propriei creații.

11. Dificil, dar posibil. Pierderea identității etnice în exil depinde de mediul înconjurător, de prieteni, de venituri, de activitatea profesională.

12. Nu toate „patriile” reacționează la fel; noua mea „patrie” - Germania - m-a „îmbrățișat” imediat, probabil și pentru numele meu - hm! - suspect de german (Maier) și mi-a oferit toate condițiile necesare de integrare și aprofundare profesională. Să nu uităm că tatăl meu a fost neamț, ceea ce mi-a creat de la bun început certitudinea că, de fapt, am revenit acasă.

13. Acestui dicton trebuie să-i aplicăm coloratura și originea lui latină; dacă Ovidiu l-a enunțat, atunci el are, cu siguranță, o valabilitate mai mult decât europeană.

14. O asemenea întrebare poate deveni o lucrare de doctorat; înainte de toate, statistic vorbind, asemenea date nu stau la îndemâna oricui. Chiar dacă am avea o imagine detaliată în faza actuală a dezvoltării evenimentelor, nu am putea produce o imagine de ansamblu, chiar și *presărată cu elemente aleatorice*, deoarece parametrul unei curbe - cât de cât reprezentative - ar conține mult

Radu-Anton Maier, „Sivia, V”

prea mulți factori de tatonare și de *nesiguranță*.

Un autoportret (atenție: vorbește pictorul) este, de regulă, nu o redare a unei realități (existente), văzute de pictor în oglindă, ci mai degrabă o reproducere a unei închipuirii a artistului, asupra felului în care el își imaginează că-l vede publicul.

15. O întrebare aleatorie, atâta timp, cât prezentul chestionar conține (la fel de tendențios-aleatoric) dictonul **ubi bene, ibi patria...**

16. Îmi permit să emit opinii doar asupra românilor din Ardeal, unde mi-am petrecut tinerețea. În acest sens, nu pot, de exemplu, să-mi denigrez țara în care m-am „născut”, deși - hm! - motive aş mai găsi, dacă mă gândesc la perioada de până la revoluție.

Nu voi fi - niciodată - pentru o revizuire a granițelor Ardealului, în sensul re-alipirii la Ungaria și, bineînțeles, mi-aș dori o re-întregire a țării cu actuala Republică Moldova...

17. Trăiesc într-o țară în care patriotismul și, mai ales, **naționalismul** au - incontestabil - un iz ușor **toxic**; dacă însă se extinde sau se referă la România de astăzi, îmi permit să descopăr o rezervă succulentă și durabilă față de cele două coordonate în care mă aflu, indubitabil ancorat în continuare.

Simplu

E atât de simplu,
ca mâna copilului
născând o făptură
din joacă, cu lutul:

*Cine nu arde
se face cenușă;
cine se-aprinde
se face lumină.*

E atât de ușor,
ca pasărea ce zboară
alături de mâna
ivită printre nori:

*Cine nu curge
se face noroi;
cine se topește
se preface cristal.*

Călătorul și ochiul

Există un călător pentru care
noi suntem drumuri,
și există un drum pentru care
noi suntem un călător.

Există o piatră pentru care
noi suntem cioplitori,
și există un cioplitor pentru care
noi suntem o piatră.

Există un om pentru care
noi suntem umbre,
și există o umbră pentru care
noi suntem un om.

Există un cuvânt pentru care
noi suntem o limbă,
și există o limbă pentru care
noi suntem un cuvânt.

Există un ochi pentru care
noi suntem imagini,
și există o imagine pentru care
noi nu mai suntem un ochi.

Cu craniul în mână

Când jugul e bun
și povara ușoară,
stă la taifas
Dumnezeu cu groparul.

Când jugul e strâmt
și povara prea grea,
stă la taifas
groparul cu Dumnezeu.

DUMITRU VELEA

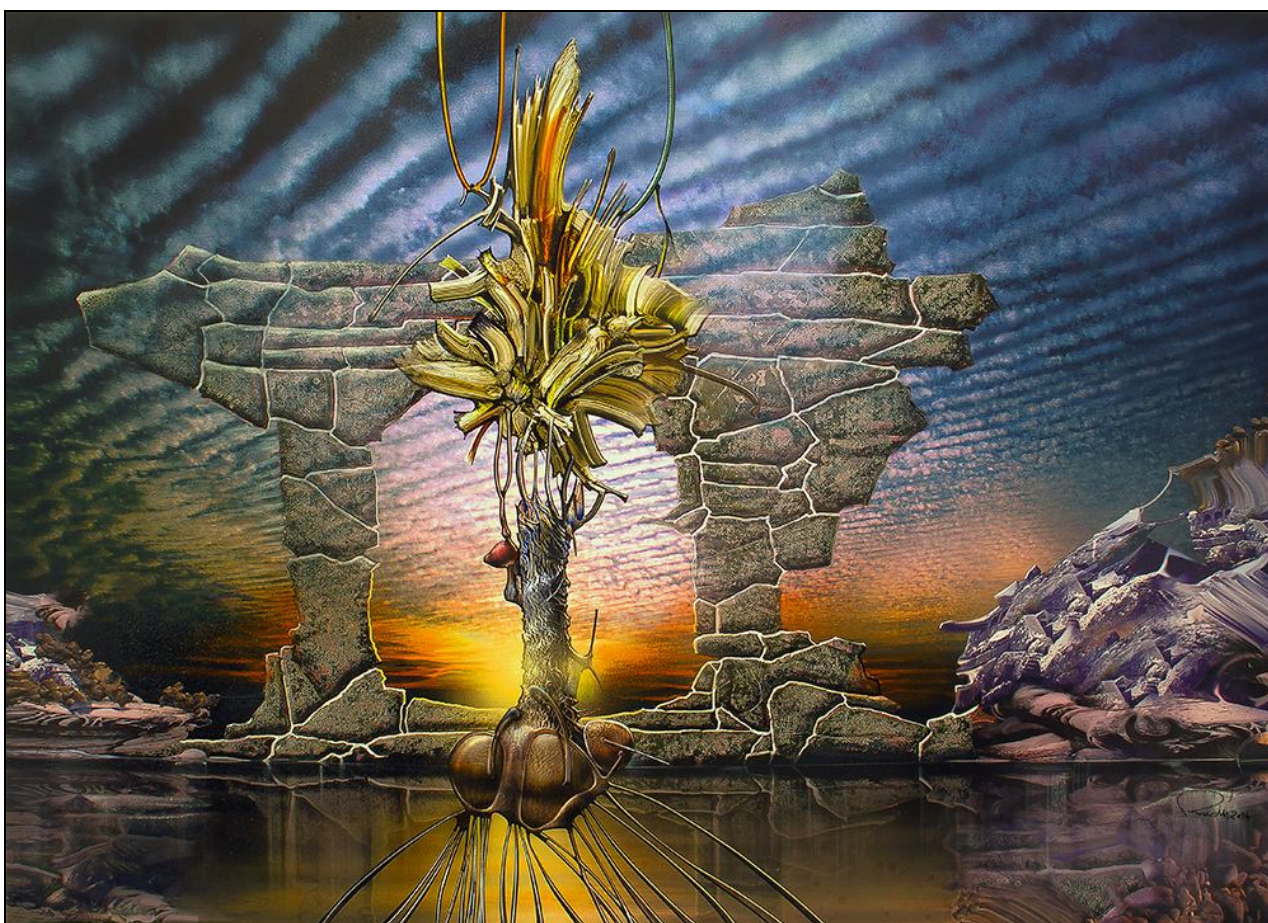
Vatra veche

5

Români din toate țările, uniți-vă!

Lunar de cultură * Serie veche nouă* Anul VII, nr. 5(77), mai 2015 *ISSN 2066-0952

VATRA, Foaie ilustrată pentru familie (1894) *Fondatori I. Slavici, I. L. Caragiale, G. Coșbuc
VATRA, 1971 *Redactor-șef fondator Romulus Guga* VATRA VECHE, 2009, Redactor-șef Nicolae Băciuț

Radu Anton Maier • Arc de triumf, III

Ferestre
CINE RIDICĂ PIATRA?

Dacă aș fi fost o piatră de râu,
purată în vârtejuri între vaduri,
de la izvoare până la vărsare,
și dacă m-ai fi găsit tu pe mal
de mare,

abandonată de ape,
m-ai fi ridicat?

Și dacă m-ai fi ridicat,
ai fi avut curajul să arunci cu ea?
În Dumnezeu,
în altcineva?

NICOLAE BĂCIUȚ

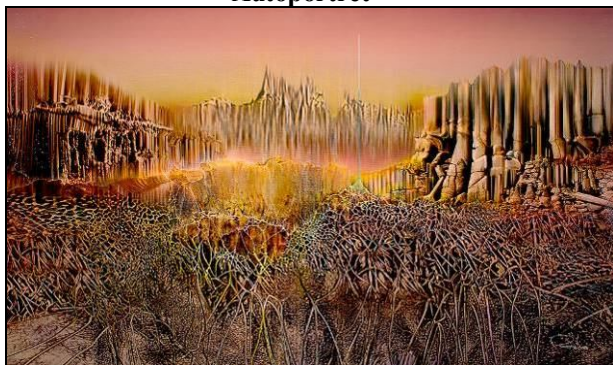
Vatra veche dialog cu Liviu Georgescu

SUMAR

Ferestre. Cine ridică piatra, de Nicolae Băciut/1
 Anchetă. Exilul românesc: Radu Anton Maier, de Nicolae Băciut/3
 Poeme de Dumitru Velea/5
 Vatra veche dialog cu Liviu Georgescu, de Flavia Topan/6
 Poeme de Liviu Georgescu/7
 Poetul Ion Hadărcă, Marele Premiu „Nichita Stănescu”, Laudatio de Nicolae Băciut/8
 Poeme de Ion Hadărcă/10
 Eseu. Legendă în alb, de George Popa/11
 Evoluția și sensurile filosofiei, de Tudor Petcu/13
 Teorie și artă literară în proza lui Mihail Diaconescu, de Mihaela Varga/14
 La catedră. Lucian Blaga și nevoia unei reinnoiri spirituale, de Nicoleta Angelescu/15
 Portretul elementului specific al unei culturi, de Dorin N. Uritescu/16
 Paradigme critice sub seducția metatextualității, de Iulian Chivu/17
 Romane feministe, de Mihaela Mudure/18
 Două vechi istorii literare românești în limba germană, de Horst Fassel/20
 Poeme de Lucian Mănăilescu/21
 Fluctuat nec mergitur (Călătorie la Paris), de Vasile Andru/22
 Poeme de Raluca Pavel/24
 Ocean întors. Literatura bună moare(!?), dar nu se predă, de Dumitru Hurubă/25
 Poeme de Darie Duncan/27
 Să nu..., de Gheorghe Moldoveanu/28
 Versuri ieftine. Poeme de Al Francisc/29
 Eseu. Amurgul iubirii, de Aurel Codoban/30
 Eveniment. Festivalul Național de Creație și Interpretare „Ana Blandiana”, de Gabriela Vasiliu/31
 În mine e înalt, poem de Ana Blandiana/31
 Debut. Suflet de stea (Cristina Vasiliu), de Dumitru Anghel/32
 O carte/un destin. Dumitru D. Silitră, „Anotimpul miresei de zăpadă”, de Răzvan Duncan/33
 Cronica literară. O provocare (Theodor Răpan), de Nicoleta Mîlea/34
 Sonet, de Theodor Răpan/34
 Viorel Mîrea – Universul magic, de Lucian Gruia/35
 Frumoasa cale (George Echim), de Menuț Maximilian/36
 Clepsidra poeziei (Mircea Daroși), de Menuț Maximilian/36
 Pelerinul (Sorin Cotlarciuc), de Vasile Larco/37
 Dueliști, poem de Sorin Cotlarciuc/37
 Lumina de dincolo (Nicoleta Ciobanu), de Livia Fumurescu/38
 Deși sub acoperire, tot îl trădează (Nicu Doftoreanu), de Geo Călugăru/40
 Vasile Vodă (Marian Horvat), de Iulian Dămăcuș/41
 Călătoria (Alexandru Decebal Seul), de Ioan Mugurel Sasu/41
 Legământul și moartea (Monica Ana Ștefănescu), de A.I. Brumar/42
 Literatura între linii de dialog și manifest fracturist (Maria Nițu), de Constantin Stancu/43
 Sub beneficiul „conjurăției” tăcerii, de Ion Nete/44
 Tânguire decentă și delicată (Valentin Raus), de Cornel Cotuțiu/44
 O lume nouă (Tania Nicolescu), de Marian Dopcea/45
 La umbra cuvântului (Veronica Babiciu), de Luminița Cornea/47
 „Lumina adâncurilor”... (Maria Monica Stoica), de Ion Popescu Topolog/48
 Documentele continuității. Note și comentarii sociologice, la romanul Marii Unirii (Mihail Diaconescu), de Aurel David/49
 Aștept să înflorească ruga mea (Gheorghe Nicolae Șincan), de Nicolae Băciut/51
 Inedit. Preacuviosul Părinte Arhimandrit Ioan Iovan, de Stelian Gomboș/52
 Convorbiri duhovnicești cu Î.P.S. Ioan al Banatului, de Luminița Cornea/54
 Festivalul Concurs de Poezie Religioasă „Credo”/55
 Evocare. Acolo-n albastre... (Maria Borzan), de Valentin Marica/56
 Memoria la zi (Radu Flora), de Ecaterina Țărălungă/57
 Poeme de Luca Cipolla/58
 Poeme de Florin Costinescu/59
 Ancheta „Vatra veche”. Casa Memorială „Bacovia”, Bacău, de Luminița Cornea/60
 Poeme de Vasile Popovici/61
 Starea prozei. Efectul „piscină”, de Maria Postu/62
 Vatra veche dialog cu Dimitrie Grama, de Emilia Țuțuianu/64
 Biblioteca Babel. Octavio Fernandez Zotes, traducere de Elisabeta Boțan/66
 Prezentare de carte la Universitatea din Alcalá (Spania)/66
 Vatra veche dialog cu Ben Todică, de Cristina Mihai/67
 Jurnal. Partidă de șah, de George Anca/68
 Starea prozei. Alegerea, de Adrian Botez/69
 Orgel vâslea fericit, de Kyre/70
 Cartea iertării, de Güner Akmolla/71
 Poeme de Sergiu Scoferciu/72
 Semnal. Ce se întâmplă cu bustul lui Grigore Vieru (Nicolae Băciut), de Daniel Mihu/72
 Asterisc, însemnări de George Băciut/73
 Poeme de Septimiu M. Cristian/74
 Starea prozei. Starea falsă de beatitudine, de Alexandru Decebal Seul/74
 Literatură și film. Umbra păsării mecanice, de Alexandru Jurcan/75
 Drumul (Ben Todică), de Aurelia Satcău/75
 O carte ca un concert... (Carmen Mihăescu), de Valentin Marica/76
 Scena. Cehov, „Livada de vișini”, de Cristian Ioan/77
 Dreptul la replică, de Maria Marinela Istici (Zăgrean) și alții/78
 Fascinat de lectură (Mihai Burghelă), de Corina-Lucia Costea/79
 Festivalul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”/80
 Cenaclul Literar „Nicolae Băciut”, de Florina Moldovan/80
 Concursul Național de Creație Literară în Limba Rromani „Ștefan Fuli”, de Corina Ceamă/81
 Curier/82
 Lumea lui Larco, de Vasile Larco/86
 De la Păstori citire/86
 Șevalet. Veress Zsuzsa, Castele din județul Mureș, de Nicolae Băciut/87
 18 IMMUM Firiza, de Marian Hotca/88

Autoportret

Hogarr, IV

Savonarola

Ilustrația numărului: Radu Anton Maier